

Trivsel for alle børn og unge

BUPL's plan for styrket børnevelfærd

BUPL

Trivsel for alle børn og unge

BUPL's plan for styrket børnevelfærd

En ny retning for børnepolitikken starter nu

Danmark skal være verdens bedste land at være barn i. Vi skal være et samfund, der står på børnenes og de unges side. Det er regeringens ambition – og det er i høj grad pædagogernes mission.

Pædagoger arbejder hver dag for et godt børneliv for alle børn og unge – i daginstitutioner, skoler, fritidsinstitutioner og specialtilbud. Vi ved, hvor skoen trykker, og vi ved, hvad der skal til for, at flere børn og unge bliver en del af fællesskabet, gives plads til at lege, trives og er i god udvikling. Derfor nøjes vi ikke med at pege på det, der ikke virker, men kommer med konstruktive forslag til, hvad der mere kan gøres for at skabe social bæredygtighed.

Når vi udvikler vores institutioner – den pædagogiske ramme for alle børn og unge – skal forpligtende fællesskaber, trivsel, dannelse, leg og kreativitet være det fælles afsæt.

Danmark bør gå foran med en ambitiøs børnepolitik, der favner hele barndommen, indtil den unge er klar til at stå på egne ben. Det kræver en ny vej, hvor vi tager barnets og den unges perspektiv og sikrer lovfæstede rettigheder.

Vi håber, at politikere og andre beslutningstagere vil lade sig inspirere af BUPL's forslag til en ny retning for børnepolitikken.

Alle børn og unge skal med – alle børn og unge har ret til et godt børne- og ungeliv. Sådan ser en ambitiøs børne- og ungepolitik ud.

Elisa Rimpler

Formand BUPL

FN's Børnekonvention i udklip

Deltagerstaterne anerkender **barnets ret til hvile og fritid**, til at lege og dyrke fritidsinteresser, som er passende for barnets alder, og til frit at deltage i det kulturelle og kunstneriske liv. Deltagerstaterne skal respektere og fremme barnets ret til fuld deltagelse i det kulturelle og kunstneriske liv og skal opmuntre til, at der stilles passende og lige muligheder til rådighed for kulturel, kunstnerisk, fritidspræget og rekreativ udfoldelse.

FN's Børnekonvention,
artikel 31

Deltagerstaterne anerkender ethvert barns ret til den levestandard, der kræves for barnets fysiske, psykiske, åndelige, moralske og **sociale udvikling**.

FN's Børnekonvention,
artikel 27

I alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for social velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, skal **barnets tarv komme i første række**.

FN's Børnekonvention,
artikel 3

3 nationale børnerettigheder

Børn har – fordi de er børn – behov for, at andre beskytter dem og sikrer dem rettigheder. Derfor foreslår BUPL, at en ny retning for børnepolitikken starter med, at der vedtages tre nationale børnerettigheder:

1 Alle børn har **ret til** en barndom i tryghed og trivsel

2 Alle børn har **ret til** at dannes og udvikle sig til frie og lige borgere i stærke børnefællesskaber med medbestemmelse, leg og præstationsfrie rum, som understøttes af nærværende og veluddannet pædagogisk personale

3 Alle børn har **ret til** dagtilbud, skole og fritidsinstitutioner af høj kvalitet, hvor børneperspektivet er i centrum, og hvor børnene mødes med høje forventninger uanset baggrund

3 nationale rettigheder 0-6-årige børn

For de mindste børn på 0-6 år betyder de tre nationale børnerettigheder:

Børnekonventionen ind i loven

Børnekonventionen stadfæster bl.a. børns ret til at lege, udvikle sig fysisk, psykisk og socialt og sige deres mening. Derfor skal leg foregå på legens præmisser, så fantasi og medbestemmelse kan udvikle sig. Ingen skal præstationstestes i daginstitutionerne, og samarbejdet mellem daginstitutioner og familier skal bygge på tillid, fordomsfrihed og samarbejde.

Børneombud mere vidtgående

I dag findes Ombudsmandens Børnekontor, hvor børn kan rejse en sag. Men børneombudet skal gøres mere vidtgående, kollektivt og forebyggende ved at sikre, at al lovgivning, der direkte eller indirekte berører børn, skal vurderes ud fra et børneperspektiv.

Afskaffelse af børnefattigdom

Alle børn skal kunne deltage i børnefællesskaberne. Derfor skal familier i udsatte positioner sikres rimelige ydelser, så børn ikke skal vokse op i fattigdom. Børn på udrejsecentre skal have ret til at gå i en almindelig daginstitution, hvor de indgår i børnefællesskaberne på lige fod med andre børn.

Daginstitutioner af høj kvalitet

Årtiers besparelser kan mærkes. Udviklingen skal vendes. Alle børn skal sikres nærværende og veluddannede pædagoger. Børn med særlige behov skal have den nødvendige støtte – uden at det får konsekvenser for normeringen til de øvrige børn. Det betyder, at der skal indføres:

- Fuld uddannelsesdækning af det faste pædagogiske personale. Vikarer er undtaget fra kravet.
- Mål for pædagogandel stigende til mindst 80 pct.

- Styrkede normeringer
- Gennemsigtighed i normeringsopgørelsen – specialpædagogisk støtte mv. skal ikke tælle med i minimumsnormering
- Maximum for gruppestørrelser
- Pædagogfaglig ledelse tæt på og loft over ledelsesspændet

Forebyggende opskrivning i vuggestue via familiepædagoger

Ikke alle forældre har forudsætningerne for at skabe de bedste rammer for de allermindste børns udvikling. Forældre med behov skal tilbydes besøg af familiepædagoger, der kan vejlede om muligheden for vuggestue og hjælpe med at bygge bro til vuggestuen for at sikre en god start.

Ekstra ressourcer til vuggestuer med børn under ti måneder

Den nye barselslovgivning er et vigtigt skridt for ligestillingen og børns muligheder for at være sammen med far eller medmor, når de er helt små. Hvis det viser sig, at lovgivningen medfører flere børn under 10 måneder i vuggestuerne, skal der indføres en mekanisme, som sikrer, at vuggestuerne tilføres ekstra ressourcer til at kunne varetage de behov, helt små børn har.

Straks-indsats for børn i mistrivsel og smidigere samarbejde med PPR

Man har kun én barndom. Derfor skal det være slut med, at børn i mistrivsel venter i måneder på vurderinger fra PPR, som kan udløse hjælp og ressourcer. Pædagoger i daginstitutioner, skoler og fritidsinstitutioner skal have en 'straks-adgang' til PPR, som med det samme udløser ekstra pædagogressourcer eller anden støtte, som sikrer at barnet kan opretholde en hverdag i daginstitution og skole, mens eventuel videre udredning pågår.

Flere med pædagogbaggrund i PPR

PPR's udgående og forebyggende arbejde i daginstitutioner, skoler og fritidsinstitutioner skal styrkes, men det kræver PPR-medarbejdere med pædagogisk baggrund og praksisforståelse. Derfor skal pædagoger kunne videreudanne sig til PPR-pædagog/-psykolog.

Børn i udsatte positioner visiteres til ressourceinstitutioner

Ressourceinstitutioner, hvor der er udgående familiepædagoger, som koordinerer tværprofessionelt og sparrer med familierne, 100% pædagogandel, høj grad af efter- og videreuddannelse, særlig god normering og udvidet åbningstid, sikrer, at familier og børn i udsatte positioner får den hjælp, de har brug for. Eksperimental Institutionen på Amager er forbillede. Alle kommuner skal have sådanne daginstitutioner, som børn i udsatte positioner kan visiteres til.

Anbragte børn har ret til godt børneliv – én indgang

Børn, der er anbragt, skal have en tryk og stabil hverdag i daginstitutioner med stærke børnefællesskaber, venner og faste pædagoger – ligesom alle andre børn. Pædagoger skal fungere som tovholdere i samarbejdet, så anbragte børn og unge oplever én indgang til de myndigheder, fagpersoner mv., som de er i kontakt med, og der skal sikres ekstra ressourcer til samarbejdet mellem institution, plejefamilie/opholdssted og sociale myndigheder.

Tid med børnene og tid om børnene

Pædagogisk arbejde af høj kvalitet kræver tid til planlægning, evaluering og refleksion, ligesom administrative opgaver mv. med skærm ikke skal foregå sammen med børnene. Derfor skal der afsættes særskilt tid til forberedelse, refleksion og dokumentationsarbejde som en del af det pædagogiske arbejde. Tiden skal komme oveni den tid pædagogerne har med børnene, så det ikke medfører en forringelse af normeringen.

Mere faglig frihed og forbud mod kommercielle koncepter

Pædagoger pålægges at bruge alt for mange og alt for overlappende indrapporteringsystemer, koncepter og screeningsværktøjer. Det tjener konsulenthuse og forlag stort på – penge der går fra børnene. Som udgangspunkt skal pædagoger ikke kunne pålægges at bruge bestemte koncepter og værktøjer. Såfremt der er behov for screeningsværktøjer mv., skal de stilles gratis til rådighed af staten.

'Læreplan' omdøbes til 'Pædagogisk trivsels- og udviklingsplan'

Det pædagogiske grundlag i 'Den styrkede pædagogiske læreplan' fra 2018 skal have en mere fremtrædende plads som det obligatoriske grundlag for det pædagogiske arbejde, mens de seks læreplanstemaer, der favoriserer læring over trivsel, omsorg og udvikling, ændres til inspirationstemaer, der gøres frivillige. Det vil frisætte faglighed og dømmekraft, og fremme trivsel og helhedsorienteret udvikling med et børneperspektiv.

Fjern bestemmelse om skoleforberedende arbejde i børnehaven

Pt. siger dagtilbudsloven, at børnehavens arbejde med at sikre sammenhæng til skolen skal starte ét år forud for enten skolestart eller start i tidlig SFO. Dermed er tidlig SFO med til at rykke fokus på forberedelse til skolen helt ned til de 4-årige. Men børn skal først introduceres til skolen, når de starter i skole. Derfor skal bestemmelsen om det skoleforberedende arbejde skrives ud af loven.

3 nationale rettigheder 6-18-årige børn

For de større børn og unge på 6-18 år betyder de tre nationale børnerettigheder:

Færre skift – Afskaf tidlig SFO

Flere og flere kommuner indfører tidlig SFO også kaldet 'forårs-SFO' for at spare på normeringerne. Tidlig SFO har ikke nogen beviselig trivselsfremmende effekt for børnene, snarere omvendt. Overgangen mellem børnehave og skole er vigtig og alt for skrøbelig til at bruges som en spareøvelse, og børn skal kun opleve én skolestart. Tidlig SFO skal derfor afskaffes

Loft over forældrebetalingen i SFO

Der er risiko for, at familier fravælger SFO på grund af den høje forældrebetaling. Det går ud over børnenes trivsel og fællesskaber, og 76% af pædagogerne angiver i BUPL's vilkårsundersøgelse 2023, at de kender børn, som ikke går i SFO/klub, men som ville have gavn af det. Derfor skal der være loft over forældrebetalingen i SFO. På sigt bør fritidsinstitutioner ligesom folkeskoler blive et gratis og lighedsfremmende tilbud til alle børn.

Nationalt kvalitetsprogram for fritidsinstitutioner

Gode SFO'er, fritidshjem og klubber med inspirerende aktiviteter styrker børn og unges fællesskaber og kreativitet. Men ikke alle børn har adgang til fritidsinstitutioner af høj kvalitet, for gennem en årrække er besparelser blevet prioriteret over kvalitet. Derfor bør der slås ring om fritidsinstitutionerne med et besparelsesstop, og kvaliteten, normeringerne og dækningsgraden skal genoprettes, ligesom pædagogfaglige ledere tæt på skal prioriteres.

Én lov om fritidsinstitutioner med stærkt formål

Fritidsinstitutionerne for de 6-18-årige skal have et fælles formål og en fælles lovgivning, som vægter trivsel, fællesskaber, demokratisk dannelse og deltagelsesmuligheder i praktiske og kreative aktiviteter, samt forebyggende og op-søgende pædagogisk arbejde. Desuden skal lovgivningen sikre sammenhæng til skolen, samt selvstændig ledelse og økonomi i fritidsinstitutioner.

Udbredelse og permanentgørelse af sociale normeringer til fritidsinstitutioner

Børn i udsatte positioner har særligt behov for pædagogisk støtte. Derfor bør de nuværende sociale normeringer til fritidsinstitutioner i områder med mange socialt udsatte familier udbygges og permanentgøres.

Klubber i alle kommuner

Klubber er et socialt og lærerigt rum, der styrker alle børn og unges trivsel og deltagelse i fællesskaberne på tværs af årgange. Derfor skal alle børn og unge have adgang til klubtilbud af høj kvalitet, hvor de kan dyrke deres interesser og hente støtte hos en pædagog, hvis livet gør ondt. Klubber arbejder desuden kriminalitetsforebyggende og er et vigtigt sparringsrum for unge, der er i tvivl om ungdomsuddannelse eller fritidsjob. Desværre nedlægger flere kommuner klubtilbuddene. Der bør stilles krav om klubtilbud i alle kommuner.

Særskilte lokaler til SFO'erne

Mange SFO'er mangler egne lokaler og materialer og må afholde aktiviteter i klasselokaler, som skal stå klar til undervisning næste morgen. Det svækker mulighed for fordybelse i kreative aktiviteter på tværs af alderstrin i hyggelige omgivelser. Der skal sikres selvstændige lokaler på skolens område, som er dedikeret til SFO.

Mere elevinddragelse i læreplanerne og færre test i skolen

Motivation, nysgerrighed og lyst til at prøve nyt stiger, jo mere aktive og involverede eleverne er i skoledagen. Derfor skal elevinddragelse være et bærende element i de nye læreplaner. Samtidig skal ingen kunne dumpe folkeskolen, og prøvetrykket i skolen skal lettes. Alle skal opleve at afslutte folkeskolen på en måde, der giver engagement og motivation til videre uddannelse.

Trivsel skal være en del af skolens formål

Når man ikke trives, har man svært ved at lære. Mistrivsel og mobning skal bekæmpes effektivt, og alle børn skal opleve sig som betydningsfulde i klassefællesskabet. Derfor skal fokus på trivsel indgå i skolens samlede formål og i læreplanerne for samtlige af skolens fag. Det skal understøttes af lærer-pædagog-ordninger og fælles planlægningstid til pædagoger og lærere.

Bedre inklusion i folkeskolen

Man er først og fremmest et barn – og aldrig en diagnose. Børn med særlige behov skal også kunne indgå i det almene børnefællesskab. Derfor skal alle klasser have tilknyttet pædagoger med inklusionsvejlederuddannelse, som har øremærket tid til det tværprofessionelle samarbejde med lærere, socialrådgivere og psykologer. Der skal sikres ressourcer til at give børn med særlige behov det, de har brug for. Tidlig – rettidig – indsats betaler sig.

Styrk integration – afskaf stopprøve i børnehaveklassen

Børn skal ikke kunne dumpe børnehaveklassen. I børnehaveklasser, hvor der er børn med sproglige eller integrationsvanskeligheder, skal der fra skoleårets start tilknyttes pædagoger eller lærere med speciale i dansk som andetsprog, som kan undervise i små grupper og lave opsøgende arbejde i familierne.

Hurtig handleplan til børn med skolefravær

Børn, der har langvarigt fravær fra skole, skal have hjælp med det samme. Det samme gælder barnets familie. Og det skal være slut med at straffe familierne økonomisk. Sammen med PPR skal skolerne igangsætte initiativer, så snart et bekymrende fravær konstateres. Initiativet skal ikke alene omhandle det enkelte barn, men også omfatte klassefællesskabet. Pædagoger med opsøgende og forebyggende opgaver i skole og fritid sikrer koordinering mellem familie, skole og PPR m.fl.

Pædagoger til anbragte børn

Anbragte børn har brug for en tryk skolegang og for at blive mødt med samme forventninger fra lærere og pædagoger som andre børn. Pædagoger i skolen skal fungere som mentorer for de anbragte børn, der har behov for støtte til at komme med i de almene fællesskaber, samt stå for tværprofessionel koordinering omkring skolegangen, herunder samarbejde med plejefamilier og anbringelsessteder.

Styrket faglighed og bedre fysiske rammer

På tværs af 0-18 års området betyder de tre nationale børnerettigheder:

Sæt bredt ind overfor pædagogmangel

Tiden med ufaglærte er forbi. Ved at sikre bedre rum for pædagogers faglighed kan der findes, hvad der svarer til 3.000 nye pædagogårsværk blandt de pædagoger, som i dag er på deltid. Pædagoguddannelsen skal gøres mere attraktiv, og optaget skal øges. Praktikken skal forbedres gennem obligatorisk praktikvejlederuddannelse, stærkere netværk og mentorer for nyuddannede. Der skal laves en handleplan for studiestillinger, hvor erfarne medhjælpere og pædagogiske assistenter videreuddanner sig til pædagog via merituddannelsen.

Målsætninger for pædagogandel

Forskning viser, at pædagogisk uddannede på bachelorniveau (i DK: pædagoger) fremmer børns trivsel, udvikling, læring og dannelse, bl.a. fordi pædagoger skaber mere alderssvarende og udviklingsstimulerende aktiviteter og miljøer. Derfor bør der indføres lovbestemmelse om, at alle kommuner sætter mål for pædagogandel der sikrer, at der på sigt opnås en pædagogandel på mindst 80%.

Plads til faglig udvikling og bedre karriereveje

Pædagogisk arbejde af høj kvalitet forudsætter pædagoger med høj faglighed. Derfor skal alle pædagoger kunne få efteruddannelse med vikardækning, og der skal skabes nye attraktive karriereveje inden for professionen. Samtidig er det nødvendigt med tid til fælles planlægning og refleksion, så det pædagogiske arbejde til stadighed udvikles.

Bedre fysiske rammer og mekanisk ventilation i institutionerne

Børn og unges fysiske hverdagsmiljø er afgørende for deres trivsel og udvikling. Mange daginstitutioner og fritidsinstitutioner er nedslidte, mangler legetøj og legemiljøer eller kæmper med støj og dårlig ventilation. Der bør laves en handleplan for at sikre, at de fysiske rammer tilgodeser børn og unges behov for udfoldelse og udfordringer.

Børnearbejds miljølov

Der findes intet lovgrundlag, der sikrer børnenes 'arbejds miljø' i daginstitutioner, skoler og fritidsinstitutioner, mens vi voksne er sikret gennem omfattende regelsæt. Børn og unge under 18 år bør sikres en børnemiljølov, som regulerer fysisk trivsel gennem pladskrav, støj, frisk luft og pædagogiske legemiljøer inde og ude, samt psykisk trivsel gennem trivselsfremmende foranstaltninger.

BUPL's udspil om børn og unge og pædagoger

God fritidspædagogik skaber trivsel

BUPL's fritidsudspil

Ret til en god start

BUPL's udspil om tidlig indsats

Alle børn og unge skal med i fællesskabet

BUPL's udspil om sårbare børn og unge

Unge – vores fælles fremtid

BUPL's ungeudspil

Sådan forebygger vi pædagogmangel

BUPL's rekrutteringsudspil

Styrk pædagoguddannelsen

BUPL's uddannelsesudspil

Udspil og analyser

Læs mere
om BUPL's
øvrige forslag
og udspil her:

Trivsel for alle børn og unge

En ny retning for børnepolitikken starter nu

BUPL foreslår: Tre nationale børnerettigheder

1 Alle børn har ret til en barndom i trykthed og trivsel

2 Alle børn har ret til at dannes og udvikle sig til frie og lige borgere i stærke børnefællesskaber med medbestemmelse, leg og præstationsfrie rum, som understøttes af nærværende og veluddannet pædagogisk personale

3 Alle børn har ret til dagtilbud, skole og fritidsinstitutioner af høj kvalitet, hvor børneperspektivet er i centrum, og hvor børnene mødes med høje forventninger uanset baggrund

14 konkrete initiativer for de 0-6 årige børn

1. Børnekonventionen ind i loven
2. Børneombud mere vidtgående
3. Afskaffelse af børnefattigdom
4. Daginstitutioner af høj kvalitet
5. Forebyggende opskrivning i vuggestue via familiepædagoger
6. Ekstra ressourcer til vuggestuer med børn under ti måneder
7. Straks-indsats for børn i mistrovisel og smidigere samarbejde med PPR
8. Flere med pædagogbaggrund i PPR
9. Børn i udsatte positioner visiteres til ressourceinstitutioner
10. Anbragte børn har et til godt børneliv – én indgang
11. Tid med børnene og tid om børnene
12. Mere faglig frihed og forbud mod kommercielle koncepter
13. Læreplan omdøbes til 'Pædagogisk trivsels- og udviklingsplan'
14. Fjern bestemmelse om skoleforberedende arbejde i børnehaven

13 konkrete initiativer for de 6-18 årige børn og unge

1. Færre skift – afskaf tidlig SFO
2. Loft over forældrebetalingen i SFO
3. Nationalt kvalitetsprogram for fritidsinstitutioner
4. Én lov om fritidsinstitutioner med stærkt formål
5. Udbredelse og permanentgørelse af sociale normeringer til fritidsinstitutioner
6. Klubber i alle kommuner
7. Særskilte lokaler til SFO'erne
8. Mere elevinddragelse i læreplanerne og færre test i skolen
9. Trivsel skal være en del af skolens formål
10. Bedre inklusion i folkeskolen
11. Styrk integration – afskaf stopprøve i børnehaveklassen
12. Hurtig handleplan til børn med skolefravær
13. Pædagoger til anbragte børn

5 konkrete initiativer for styrket faglighed og bedre fysiske rammer

1. Sæt bredt ind overfor pædagogmangel
2. Målsætninger for pædagogandel
3. Plads til faglig udvikling og bedre karriereveje
4. Bedre fysiske rammer og mekanisk ventilation i institutionerne
5. Børnearbejdsmiljøloven